

DATOS IDENTIFICATIVOS

Xeriatría para traballadores/as sociais

Materia	Xeriatría para traballadores/as sociais			
Código	005G220V01910			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Profesorado	Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Correo-e	mvazquezv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)Esta materia facilita competencias en Traballo Social xeriatrico, aportando técnicas, coñecimento e habilidades de manexo dos sindromes xeriatricos e o apoio as necesidades propias d avellentamento normal e patolóxico			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
B2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
B3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
B4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
B5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
B6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
C1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
C2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
C3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
C4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados

- C5 Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
- C6 Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
- C7 Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, cuidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
- C8 Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
- C9 Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
- C10 Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
- C12 Diseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
- C13 Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
- C15 Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
- C19 Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
- C20 Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
- C23 Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
- C25 Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
- D1 Capacidade de análise e síntese
- D2 Capacidade de organización e planificación
- D3 Capacidade reflexiva
- D4 Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
- D6 Coñecemento da cultura propia da comunidade
- D7 Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
- D8 Capacidade de xestión da información
- D9 Resolución de problemas
- D10 Toma de decisións
- D11 Traballo en e con equipos diversos
- D12 Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
- D13 Traballo nun contexto internacional
- D14 Habilidades nas relacións interpersoais
- D15 Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
- D16 Razoamento crítico
- D17 Compromiso ético
- D18 Aprendizaxe autónoma
- D19 Adaptación a novas situacións
- D22 Iniciativa e espírito emprendedor
- D24 Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer, definir, propoñer e avalia-los contextos de desenvolvemento profesional Sociosanitario en Xeriatria Social e atención sociosanitaria.	A1	B2	C2	D1
Promove-la definición dos ámbitos comunitarios e especializados da Intervención Profesional na Xerontoloxía, e o manexo das respostas precisas ante necesidades das persoas.	A2	B6	C3	
	A3	B1		D2
		B3		

Aporta-los recursos e coñecementos para desenvolver Programas de Intervención Social para Persoas Maiores, Coidadores en Programas e Centros de Atención Xeriátrica.	A4	B4 B5	C1 C4	D9 D10
Adestra-las técnicas e hábitos de traballo específico cara a prevención do avellentamento e a mellora da vida na velez, coa práctica da Intervención Social e Sociosanitaria potenciando as capacidades físicas, psíquicas e sociais da Persoa Maior, coñecendo o proceso normal de avellentar e as patoloxías asociadas con impacto en necesidades sociais.	A2	B4	C5 C6 C7 C9 C12	D6 D11 D14
Utilizar Guías e Técnicas de Avaliación das necesidades das persoas Maiores e de Valoración Xeriátrica e Social para o desenvolvemento de Programas Individualizados de atención	A3	B2	C3 C19	D7 D11 D12 D16 D18
Manexar recursos de Comunicación eficaz con Maiores e Coidadores para a atención social en situación límite ou de crise.	A4 A5	B3	C20 C23	D8 D14 D17
Avaliar as situacións de risco e as condutas de risco de Coidadores e persoas Maiores con e sen dependencias.	A3	B4	C10 C15	D3 D4 D10 D19 D22
Valorar a realidade e os mitos, estereotipos e limitacións sociais cara a velez e respectar as crenzas e valores das persoas de idade.	A1	B6	C8 C13 C25	D3 D13 D24
Aprender a respectar a individualidade e diversidade das persoas Maiores e reconocer as limitacións funcionais que forman parte do avellentamento.	A2	B2	C13	D15
Conocer o que resulta normal no proceso de avellentar e de enfermar; e aínda na atención o morrer, para cada persoa e seus familiares	A3	B2	C12	D17 D19

Contidos

Tema	
1. Envellecemento e velez. Velez dependente. Xeriatria Social. Atención Social en Xeriatria e Xerontoloxía. Conceptualización.	1.1 Xeriatria e Xerontoloxía. Conceptos . 1.2 Carteira de Servizos en xeriatria sociosanitaria.
2. Sociodemografía sociosanitaria en xeriatria. As persoas maiores en España. Situación actual e proxeccións. Dependencia Xeriátrica.	2.1 Análise da situación sociosanitaria e Atención Xeriátrica e Xerontolóxica en Europa, en España e en Galicia. 2.2 Informe sobre as Persoas Maiores en España e en Galicia. 2.3 Imaxe social da velez. Crenzas, Mitos e estereotipos xeriátricos en Traballo Social.
3. Coidados Xeriátricos. Novos modelos de atención conceptual en Xeriatria. Modelos de Atención centrada na persoa (ACP) e a novo paradigma do modelo de Apoio. Atención xeriátrica e intervención social para un Avellentamento activo e saudable.	3.1 Atención centrada na persoa (ACP) 3.2 Modelos de Apoio: deseño 3.3 Concepto e determinantes do avellentamento saudable e do avellentamento activo.
4. Prevención do envellecemento. Biogerontoloxía. ¿Como e por qué avellentamos?	4.1. Envellecemento: teorías 4.2 Prevención desde o Traballo Social 4.3 Investigacións Biogerontolóxicas actuais: ¿a velez é unha enfermidade?
5 Avellentamento normal e Avellentamento patolóxico. Instrumentos de valoración. Axudas Técnicas e novas tecnoloxías de atención sociosanitaria.	5.1 Avellentamento fisiolóxico ou normal 5.2 Avellentamento patolóxico 5.3 Características da atención social na velez 5.4 Instrumentos de avaliación en traballo social xeriátrico 5.5 Axudas Técnicas. Novas tecnoloxías de atención no envellecemento
6. Síndromes xeriátricas. Concepto de síndrome xeriátrica. As grandes Síndromes Xeriátricas. Os trastornos neuro-cognitivos (demencias) no DSM-5 e a Enfermidade de Alzheimer (EA)	6.1 Definicións e tipos de síndromes prevalentes en xeriatria social 6.2 Trastornos neurodegenerativos e a EA 6.3 Outros síndromes prevalentes
7. Programas de Atención e Intervención Comunitaria e Especializada. Centros e Servizos. Organización funcional e actividade de Traballo social. Visita Técnica a Centros de referencia.	7.1 Programas comunitarios de atención xeriátrica: 7.2 Saída Técnica opcional para visita a Centros de referencia de Galicia.

8. Coidados na contorna familiar. Problemática dos coidados informais xeriátricos a dependencia. O coidado do/do Coidador/a e o adestramento dos coidados.	8.1 O coidado familiar en xeriatria 8.2 A Síndrome do coidador 8.3 Recursos sociais en xeriatria de apoio
9. Atención social na morte. Afrontamiento do fin da vida. Coidados Paliativos: Profesionais, familias e persoas. O acompañamento social xeriátrico no duelo e na morte.	9.1 Características do proceso de morrer. 9.2 Coidados paliativos xeriátricos 9.3 O papel do TS no equipo de Coidados Paliativos xeriátricos
10. Malos tratos na vellez: tipoloxía, prevención e intervención social en xeriatria. Boas prácticas en xeriatria social	10.1 Malos tratos na vellez. Prevención e actuacións. Protocolos en sociosanitarios 10.2 Guías de boas prácticas para a intervención en xeriatria social

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	4	1	5
Lección maxistral	14	3	17
Resolución de problemas	3	3	6
Traballo tutelado	5	45	50
Estudo de casos	10	20	30
Estudo previo	4	4	8
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	4	4	8
Saídas de estudo	5	10	15
Exame de preguntas obxectivas	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Facilitarase ao Alumnado: Documentación, Manuais, Referencias Técnicas e Bibliografía específica de cada Bloque Temático, a modo de Notas Técnicas en soporte web.
Lección maxistral	Sesión interactiva con apoio audiovisual a modo de clase teorico-practica
Resolución de problemas	Realizáense propostas de caso practico e probas de coñecemento tipo test
Traballo tutelado	Mediante a plataforma Tema proporanse Traballos persoais individuais nos que o Alumnado realizará a busca bibliografica e documental e fará posteriormente unha presentacion na clase a modo de resumo para o debate e ampliación dos coñecementos achegados
Estudo de casos	Proporanse casos reais para estudo de propostas de Intervencion ou Apoio social
Estudo previo	O Alumnado fará unha revision documental sobre a situación das persoas Maiores en España e en Galicia partindo de datos en soporte web
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Faranse sesións de Avaliación Xeriátrica de casos.
Saídas de estudo	Deseñarase unha saída tecnica de visita tutelada a centros xeriátricos de calidade*referencial en Galicia, e farase un foro de debate sobre os contidos e as valoracións persoais en cada caso.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Realizaranse duas titorías, polo menos, para apoiar a realización de traballos ou exercicios de avaliación e a análise do programa da materia
Traballo tutelado	Titoría individualizada e de pequeno grupo para o apoio documental dos traballos a realizar.
Estudo de casos	Atenderanse de maneira individual, mediante tioria presencial a demanda para a realizacion de estudos de caso e contextos situacionais.
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Presentaranse propostas de traballo de campo mediante a realizacion dalgúns cuestionarios ou avaliacións que serán examinadas de maneira individual e corrixidas para cada alumno/a con resposta individualizada para cada unha deles/as.

Avaliación

	Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Lección maxistral	Avalíanse mediante o exame test de Proba de coñecementos adquiridos	15	A1	B1 B6	C4 C8 C9 C13 C19	D7 D8 D11 D12 D13 D15 D17
Resolución de problemas	Valorarase o proceso de resolución e os resultados	5	A3 A5	B2 B6	C6 C10 C15 C23	D1 D3 D16 D18
Traballo tutelado	Avaliarase o traballo persoal do Alumnado segun dos criterios expostos para cada traballo	34	A2 A5	B6	C3 C10 C23 C25	D1 D9 D16 D18
Estudo de casos	Forma parte dos traballos tutelados, mediante a presentación do caso e o informe	8	A2	B2	C2 C6 C10 C12 C13 C18	D1 D9 D12 D13 D18
Estudo previo	Presentarase un Informe resume da análise sociodemografico das persoas Maiores en España	3	A3	B2	C10 C23	D1 D7
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	Saída técnica	5	A1	B4 B5	C7 C12 C25	D2 D10
Saídas de estudo	Análise da saída técnica de campo	5	A3 A4	B2 B3 B6	C1 C3 C5 C23 C25	D1 D3 D4 D6 D14 D16 D19 D22 D24
Exame de preguntas obxectivas	Os contidos dos cuestionarios test relaciónanse coas competencias teórico-prácticas adquiridas	25	A1 A5	B6	C4 C10 C23	D3 D18

Outros comentarios sobre a Avaliación

O Alumnado, asistencial ou non asistencial, ten que realizar nos prazos sinalados, os estudos previos, os Traballos tutelados, a saída técnica, os traballos de campo, prácticas clínicas, os exercicios de resolución de problemas, e unha proba de coñecemento tipo test sobre o Programa Oficial da materia, como o resto do alumnado.

De non ter superada a avaliación de competencias da materia na convocatoria común ou o longo do curso, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. As partes da materia superadas na 1ª oportunidade non serán obxecto de avaliación na 2ª convocatoria, considerándose polo tanto, como aprobadas nese Curso académico.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade e nos taboleiros de anuncios da Facultade.

Alumnado con necesidades específicas:

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía poderá ser adaptada para atender as necesidades específicas de apoio educativo

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

VVAA, **Manual terapéutico en geriatría.**, Sociedad Española de Geriatría y Gerontología, 2013

Martínez Rodríguez, T., **Personas mayores y lenguaje cotidiano. El poder de las palabras**, 1, Fundación Pilares, 2020

PASTOR-FAYOS, A., **EL TRABAJADOR SOCIAL EN EL AMBITO GERONTOLOGICO-2 EDICIÓN**, 2ª, ALCALA GRUPO EDITORIAL, 2019

Bibliografía Complementaria

Leturia Arrazola, F.J. y Cols., **La valoración de las Personas Mayores. Evaluar para conocer, conocer para intervenir.**, Cáritas Española, 2001

VVAA, **Tratado de Geriatría para residentes**, Sociedad Española de Geriatría y Gerontología, 2011

VVAA, **Manual de buena práctica en cuidados a las personas Mayores.**, Sociedad Española de Geriatría y Gerontología, 2015

Moreno-Crespo, P., Muñoz Díaz, M. D., y Pedrero García, E, **Intervención socioeducativa con personas mayores: teoría y práctica**, 1, Síntesis, 2015

Subirats, J y cols, **Edades en transición. Envejecer en el siglo XXI: edades, condiciones de vida, participación e incorporación tecnológica en el cambio de época.**, 1, Ariel, 2016

Buiza Bueno, C. y Díaz Veiga, P., **La actividad cotidiana significativa para personas con demencia.**, 1, Rev neurama, 2019

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xestión de organizacións de bienestar social/O05G220V01605

Sistemas de bienestar social comparados/O05G220V01904

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Xestión de organizacións de bienestar social/O05G220V01605

Habilidades, técnicas e instrumentos en traballo social/O05G220V01601

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Saúde, dependencia e vulnerabilidade/O05G220V01405

Outros comentarios

O eido de traballo xeriátrico constitúe un dos nichos de emprego mais notables en Galicia e en España como consecuencia da xeración de recursos de atención xeriátrica, consecuencia do incremento exponencial das porcentaxes de avellentamento social.

A formación de novos profesionais de atención xeriátrica en competencias especializadas de apoio e novas tecnoloxías asistenciais sociosanitarias constitúe un reto e unha necesidade actual.

A docencia desta materia complementa e especializa ó/a profesional de Traballo Social.

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas con base en materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).